

БАРИЛКО Денис Ігорович

**Митна політика зарубіжних країн: досвід для
України / Customs Policy of Foreign Countries:
Experience for Ukraine**

спеціальність: 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма - Митна справа

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи ФМСм-21
Д. І. Барилко

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, І. А. Гуцул

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

" ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри
_____ **О. П. Кириленко**

ТЕРНОПІЛЬ - 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СПРАВОЮ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	5
1.1. Організація управління митною справою в Україні.....	5
1.2. Діяльності органів управління митною справою в країнах Європейського Союзу.....	13
Висновки до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИЗМ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СПРАВОЮ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	24
2.1. Використання прогресивних підходів в діяльності митних органів деяких країн Європейського Союзу.....	24
2.2. Моніторинг процесів адаптації митного законодавства України за програмою Європейської інтеграції.....	31
Висновки до розділу 2.....	31
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СПРАВОЮ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТЕНДЕНЦІЙ.....	40
3.1. Шляхи вдосконалення та підвищення ефективності діяльності ДМС України.....	40
Висновки до розділу 3.....	50
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54

ВСТУП

Актуальність теми. Митна політика України є видом державної політики, її основним функціональним завданням є забезпечення захисту національних інтересів і національної безпеки України в економічній, політичній, екологічній, соціальній та інших сферах. Митна політика базується на основних національних інтересах та відповідних аспектах державної політики національної безпеки, яка формується шляхом реалізації відповідних стратегій, концепцій, законів, доктрин і програм у різних сферах діяльності держави.

Незважаючи на те, що методологічні проблеми, пов'язані з розкриттям сутності, цілей та пріоритетних напрямів митної політики та, відповідно до розвитку національної митної справи, є об'єктом уваги та обговорення в наукових ЗМІ та на державному рівні, На жаль, цілісного бачення цих проблем і напрямів дій, які є одними з найбільш пріоритетних для країни, досі не вироблено. Це тягне за собою перевагу у вирішенні нагальних завдань над стратегічними, інертність у розвитку митниці як державного інституту та недостатню наукову увагу до питання якості митних послуг.

В сучасних умовах імплементації фіскальних реформ важливо переналадити механізми адміністрування митних платежів на новий, прогресивний лад з ознаками ефективних досягнень у цій царині розвинутих країн світу.

Окремі аспекти діяльності митних органів та спеціалізованих митних установ уже стали об'єктами дослідження наукових досліджень вітчизняних науковців, серед яких варто відзначити А. Войцещука, А. Крисоватого, І. Гуцул, Ф. Ткачика, Д. Приймаченка, С. Герчаківського, О. Корнійчука, В. Науменка, А. Луцика, А. Павлова, П. Пашка, О. Дем'янюк, С. Терещенка, С. Ківалова, Б. Кормича тощо.

Мета дослідження – обґрунтувати теоретичні, організаційно-правові та практичні засади діяльності митних інституцій, провести аналіз існуючого рівня ефективності митних органів та розробити пропозиції по удосконаленню

рівня організаційної та правової діяльності органів управління митною справою в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

- Визначити сутність діяльності, структуру та функції митних органів України.
- Дослідити особливості нормативно-правового забезпечення митної справи в Україні.
- Розкрити форми організаційної діяльності органів управління митною справою країн Європейського Союзу.
- Провести аналітичний огляд експортно-імпортних операцій як результату діяльності ДМС України.
- Здійснити оцінку ефективності діяльності органів управління митною справою в Україні.
- Дослідити використання прогресивних підходів в діяльності митних органів деяких країн Європейського Союзу.
- Провести моніторинг процесів адаптації митного законодавства України за програмою Європейської інтеграції.
- Зазначити шляхи вдосконалення та підвищення ефективності діяльності ДМС України.

Предметом кваліфікаційного дослідження є система організаційної та правової діяльності митних органів України та країн Європейського Союзу.

Об'єктом дослідження є діяльність митних органів України та країн Європейського Союзу.

Методи дослідження. Основу кваліфікаційного дослідження Вони становлять сукупність загальнонаукових і спеціальних прийомів і методів наукового дослідження. Зокрема, у першому розділі пропонується використання певних структурних і системних методів, які сприятимуть реалізації концептуальної одиниці дослідження. У другому розділі використовуються такі методи дослідження, як: статистика, аналіз і синтез,

індукція узагальнення і дедукції, порівняння, групування, графічна техніка, а в третьому розділі використовуються спеціальні методи і підходи.

Інформаційна база роботи. Теоретично-інформаційну основу дослідження складають як вітчизняні, так і зарубіжні нормативно-правові документи, монографічні та наукові видання, посібники, статті, які присвячені дослідженню питань діяльності органів управління митною справою, а також дані статистичного характеру від Державної служби статистики України, Державної митної служби України, Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, офіційних сайтів митних органів іноземних держав тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у дослідженні ефективності діяльності митних інституцій України в умовах постійного розвитку світової економіки та в процесі євроінтеграції, а також в аналізі використання позитивного досвіду деяких країн-членів Європейського Союзу органами управління митною справою в Україні в процесі реформування.

Практичне значення отриманих результатів зводиться до того, що наведені гіпотези та узагальнення можуть бути використані митними підрозділами Державної фіскальної служби України для усунення наявних перешкод ведення ефективної діяльності, раціонального використання трудових та фінансових ресурсів та протидії митним правопорушенням.

Результати дослідження були апробовані на наступних конференціях:

- XIX Всеукраїнська науково-практична студентська конференція кафедри фінансів ім. С.І.Юрія «Актуальні питання фінансової теорії та практики» Тернопіль: ЗУНУ, 2022 р.

- Збірник наукових праць кафедри фінансів ім. С.І.Юрія «Фінансове забезпечення сталого розвитку» Тернопіль: ЗУНУ, 2022 р.

Структура роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох логічно побудованих розділів, висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СПРАВОЮ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

1.1. Організація управління митною справою в Україні

Відповідно до сучасних поглядів на теорію держави і права державна політика є тим критерієм, який визначає зміст діяльності держави в тій чи іншій сфері. Вона визначається в конкретних правових нормах і реалізується в процесі діяльності органів державної влади. Державна політика має комплексний характер, що сприяє врахуванню та поєднанню інтересів багатьох її суб'єктів: держави, суб'єкта даної конкретної політики та інших держав, суспільства та окремих осіб. З цієї причини можна стверджувати, що митна політика є ширшим поняттям, ніж митна справа.

«Державна політика у сфері державної митної справи — це система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів і безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвитку національної економіки та її інтеграції у світове господарство, наповнення державного бюджету» [51].

В свою чергу державна митна справа включає:

- «встановлений порядок та умови переміщення товарів через митний кордон України;
- її митний контроль та митне оформлення;
- застосування механізмів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- ліквідація митних платежів;
- ведення митної статистики;
- обмін митною інформацією;

- ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;
- здійснюють відповідно до закону державний контроль нехарчової продукції при ввезенні на митну територію України;
 - запобігання та боротьба з контрабандою;
 - боротьба з порушеннями митних правил;
 - організовує та забезпечує діяльність митних органів та інші заходи;
 - спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи» [15].

«Джерела митної справи – це вихідні від держави або визнані нею офіційно-документальні форми вираження та закріплення норм митної справи, надання їм юридичного, загальнообов'язкового значення» [51].

«Галузь митної справи має свої власні джерела, серед яких: Конституція, Закони України, міжнародно-правові акти належним чином ратифіковані та підзаконні акти, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти ДМСУ (накази, розпорядження, листи та ін.), спільні акти ДМСУ з іншими міністерствами та відомствами, акти інших міністерств та відомств» [15].

«Митний Кодекс становить основу митного законодавства України. Діючий Кодекс в цілому відповідає міжнародним стандартам, оскільки його розроблення здійснювалося з урахуванням положень Митного Кодексу Європейського Співтовариства та основних міжнародних конвенцій і угод, до яких приєдналася або має намір приєднатися Україна» [51].

Нормативно-правовий підхід до ідентифікації сутності митної політики в деяких країнах світу наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Визначення митної політики в митних кодексах деяких країн світу

Країна	Визначення митної політики
УКРАЇНА	«Державна митна політика – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки».
Республіка Казахстан	«Митна політика – це складова внутрішньої та зовнішньої політики».
США	«Митна політика – оптимальна конфігурація цілей, принципів, функцій, напрямів ведення митної справи».
Австралія	Система заходів, що застосовуються державою для встановлення певної конфігурації митного оподаткування товарів, що ввозяться в країну, і проходження їх через митні процедури.
Китай	Частина зовнішньоекономічної діяльності держави, яка регулює обсяг, структуру та умови експорту та імпорту товарів.
Індія	Комплекс заходів і напрямів у сфері зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюється через митну систему.
ЄС	Складова внутрішньої та зовнішньої політики держави, яка здійснюється в рамках відповідних установ, встановлених законом.

С.В. Ківалов і Б.А. Кормич зазначають, що «митна політика – це складова внутрішньої і зовнішньої політики, яка визначає зміст діяльності держави та її компетентних органів у сфері регулювання зовнішньоекономічних відносин та організації митної системи і має на меті захист національних інтересів,

національної безпеки й економічного суверенітету держави. Таку позицію підтримує більшість вітчизняних дослідників» [23].

Узагальнюючи визначення митної (митно-тарифної) політики, О.П. Гребельник констатує, що - «це комплексна система заходів, спрямованих на забезпечення економічного суверенітету країни, охорону державних кордонів, реалізацію зовнішньоекономічної стратегії через сферу митних відносин» [21].

«І.Г. Бережнюк зазначає, що митна політика – це система поглядів, ідей та переконань, що формує основні правові та економіко-організаційні принципи митної справи» [18].

Погоджуємося з комплексним науковим підходом Д.В. Приймаченка, «що митна політика – це відносно стабільна, організована діяльність державних інституцій, скерована на визначення мети та напрямків загальнодержавної політики в конкретній сфері та їх реалізація за допомогою політико-правових, економічних, організаційних заходів, спрямованих на захист національних інтересів і безпеки» [13].

В кожній з наведених вище позицій є раціональне зерно, яке може бути використано в інтересах формулювання загального підходу при вирішенні проблеми. Саме поняття «митна політика» має відображати такі аспекти:

- митна політика є важливою, невід’ємною складовою державної політики;
- митна політика охоплює як процес свого формування, так і процес практичного втілення в життя;
- митна політика формується державними інституціями з урахуванням думки всіх зацікавлених сторін, а реалізується виключно державними органами;
- митна політика спрямована на забезпечення та захист прав і законних інтересів окремих громадян, суб’єктів господарювання, у цілому держави;
- митна політика розвивається в напрямку гармонізації та уніфікації із загальноприйнятими міжнародними стандартами.

З метою захисту національного ринку держава застосовує різноманітні інструменти при проведенні митної політики, які можна згрупувати в два основних види: тарифні та нетарифні. При використанні тарифних інструментів для приймаючої держави існує велика спокуса встановити найбільш ефективні ставки тарифу, щоби забезпечити бажану структуру імпорту та поповнити бюджет за рахунок митних надходжень.

Сучасний етап у розвитку світової економіки відзначається тенденцією до зниження тарифних ставок. Така ситуація встановилася, в значній мірі, завдяки домовленостям, досягнутих у ході Уругвайського раунду ГАТТ.

«Формування митної політики передбачає необхідність врахування двох важливих підходів у її формуванні: фритредерства та протекціонізму. Якщо перший є політикою вільної торгівлі, за якої митні органи виконують переважно реєстраційні функції, не стягують експортні та імпорتنі мита, не встановлюють обмеження на зовнішньоторговий обіг, то другий, навпаки, спрямований на захист власної промисловості та власного товаровиробника від зарубіжних конкурентів на внутрішньому ринку. Для протекціонізму характерні високі митні тарифи та обмеження імпорту» [13].

«Митний протекціонізм уперше був започаткований у XVI столітті в Англії і пов'язувався із промисловою революцією. Для захисту інтересів промисловців та підприємств від конкуренції зі сторони голландських та французьких товарів було введено високі ставки мита на товари, що вироблялися в Англії. Паралельно було обмежено або заборонено ввезення товарів. Було введено такий порядок, відповідно до якого дозволялося привозити іноземні товари тільки на англійських суднах чи, по крайній мірі, на кораблях країни походження товарів. При цьому за це стягувався додатковий збір. З колоній привозилися товари виключно на англійських кораблях. Мета цих заходів полягала також у позбавленні Голландії переваг та сили в торгівлі. Така політика продовжувалася майже 400 років, що дозволило Англії стати не тільки могутньою морською державою, але й вийти по економічному розвитку на перше місце у світі» [51].

На практиці більшість із держав, які дотримуються принципів вільної торгівлі, при проведенні власної економічної політики використовують різного роду обмеження.

Політика вільної торгівлі сприяє покращенню умов імпорту іноземних товарів на внутрішній ринок країни. Як правило, вони або звільняються від мита, або митні платежі мінімальні.

«Регулювання митною справою в Україні проводять найвищі органи державної влади й управління, зокрема основні напрямки митної політики України, організаційна структура системи органів державного регулювання митної справи, ставок мит та умов обкладання товарів та транспортних засобів податками, створення спеціальних митних зон та митних режимів на території України, встановлювати перелік товарів, перевезення яких через кордон України заборонено визначаються Верховною Радою України» [51].

«Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію митної політики на державному рівні є Державна митна служба України, яка здійснює свої повноваження безпосередньо та через міжрегіональні митниці, митниці та спеціалізовані митні установи та організації. В процесі виконання поставлених завдань взаємодіє в установленому українським законодавством порядку з іншими органами виконавчої влади, допоміжними службами і органами, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями, профспілками, митними органами іноземних держав і міжнародними організаціями, установами та підприємствами» [13].

Зони діяльності (території службової відповідальності або території службового обслуговування) митниць ДМС України, визначаються Кабінетом Міністрів України для тієї чи іншої митниці окремо. Проте, зони діяльності митниць ДМС України, що визначені відповідно до територіального поділу України, у межах яких митниці реалізують свої повноваження, відповідають території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць України або всій митній території України. Тобто, митниця як територіальний орган митного спрямування ДМС України на місцях, що організовує та проводить

заходи із виконання покладених на неї завдань, здійснює свої повноваження в межах обласних (регіональних) центрів, а її відокремлені підрозділи (митні пости) – у межах районних центрів областей (регіонів). Митниці ДМС України в зонах своєї діяльності (територіях службової відповідальності або територіях службового обслуговування) представлені адміністративними будівлями та службовими приміщеннями територіальних органів митного спрямування ДМС України.

Окрім ДМСУ, до системи митних органів включаються митниці, митні пости, спеціалізовані митні організації та установи, а також навчальні заклади. Митні лабораторії та кінологічні центри після реформування було перетворено у Департамент податкових та митних експертиз ДМС та Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення ДМС відповідно.

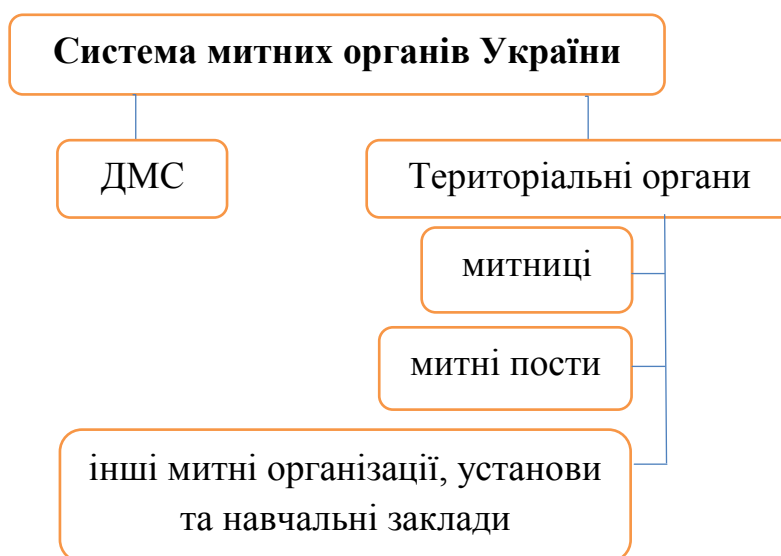

Рис. 1.1. Схема поділу системи митних органів України

Джерело: складено автором

Державна митна служба, «як центральний орган спрямовує, координує та контролює діяльність митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій щодо виконання законодавства України з питань митної справи» [23].

Рис. 1.2. Основні завдання Державної митної служби

«Чітке визначення меж повноважень митних органів сприяє зміцненню законності та службової дисципліни. Митні органи в особі своїх посадових осіб не повинні ані ухилятися від реалізації своєї компетенції, ані виходити за її межі» [23].

«Об'єктивною передумовою визначення компетенції того чи іншого митного органу є вирішення наступних питань:

- визначення кола завдань, вирішення яких покладається на митний орган;
- встановлення предмета відання митного органу, тобто окреслення кола питань, передбачених нормативним документом, які уповноважений вирішувати митний орган;

- з'ясування функцій, реалізація яких покладена державною на даний митний орган;
- визначення сукупності правових можливостей (повноважень, спеціальних прав та обов'язків) митного органу та його посадових осіб, необхідних для реалізації покладених функцій;
- з'ясування місця конкретного митного органу в системі органів ДМС України, його організаційно-правового рівня в структурі митних органів;
- встановлення характеру взаємозв'язків з іншими митними органами як по «вертикалі», так і по «горизонталі» [13].

1.2. Організація діяльності органів управління митною справою в країнах Європейського Союзу

Митні органи як основні суб'єкти, які реалізують митну політику будь-якої держави виконують ряд функцій і завдань, гідне виконання яких пов'язується з використанням дієвих та ефективних інструментів впливу відносно суб'єктів господарювання, громадян та до працівників митних органів безпосередньо. Оскільки, лише за доцільного поєднання внутрішньої і зовнішньої діяльності митних органів, зможуть на високому рівні виконувати свої завдання та функції, і, відповідно раціоналізує своє призначення.

Ведення ефективної митної політики та ефективна організація митних органів сприяють до застосування переваг глобалізації, а саме стимуляції зростання зовнішньої торгівлі держави, підвищення конкурентоспроможності національного продукту, а також сприяють покращенню структури товарообігу.

Митні органи в своїй діяльності передбачають проведення цілеспрямованого впливу управлінського суб'єкта на об'єкт управління, що проявляється у використанні специфічних методів. Іншими словами, якби не існувало форми діяльності, то всі методи регулювання суб'єктів ЗЕД та громадян були б всього лиш наміром позбавленим змісту. Для прикладу, як без здійснення юридичних дій, видання правових актів, можна дозволити

переміщення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності товари чи інші предмети через митний кордон України, застосувати санкції за порушення митних правил тощо. Відповідно, ми розуміємо, що метод діяльності обов'язково виражається в організації діяльності.

Під організацією діяльності митних органів потрібно розуміти прояв об'єктивно відображених дій, які в цілісності являють собою однакову діяльність щодо виконання покладених на митні органи завдання та функції.

Вивчаючи питання організації діяльності митних органів, потрібно зазначити, що як митним органам країн Європейського Союзу, так і митним органам України, властиві такі ознаки:

- дають змогу виконувати завдання та функції митних органів на практиці;
- є способом вираження сутності управлінської діяльності;
- являють собою правову конструкцію ведення діяльності митних органів;
- вказують, яким чином реалізується управлінський вплив на учасників ЗЕД з боку митних органів;
- забезпечують безпосереднє виконання повноважень митних органів;
- виступають практичним відображенням колективної діяльності митних органів та посадових осіб;
- є відносно самостійними та універсальними;
- форма організації обирається з врахуванням певної управлінської ситуації та вимог доцільності.

З огляду на вищесказане, під організацією діяльності митних органів слід розуміти об'єктивно представлену, відмінну за структурою елементів та етапів діяльність митних органів щодо ефективного здійснення ними своїх функцій та завдань.

Задля більш змістовнішого вивчення адміністративної діяльності митних органів, потрібно класифікувати її правову та організаційну форми. З позиції класифікації за правовою організаційною формою, варто виділити: правотворчу діяльність (при веденні такої діяльності, вносяться зміни до митного

законодавства), правозастосовну діяльність (спрямована на застосування чинних законів та норм права, що цим самим народжує, або припиняє взаємовідносини). В свою чергу, правозастосовна діяльність, знову ж таки, поділяється на кілька підвидів, а саме: регулятивну, правоохоронну, контрольну, установчу та реєстраційно-дозвільну діяльність. Така класифікація може виглядати дещо заплутаною, проте, на нашу думку, така класифікація дає змогу не тільки здійснити перерахунок організаційних форм діяльності, але й побачити спільне та відмінне при їх порівнянні.

Організаційні форми діяльності митних органів носять допоміжний характер і покликані забезпечити виконання таких правових форм діяльності митних органів, як правотворчість та правозастосування.

Організаційна діяльність митних органів – це щоденна робота, безпосередньою метою якої є вирішення тих чи інших завдань, робота щодо техніко-організаційного забезпечення функціонування учасників митно-правових відносин, а також здійснення пропагандистської та роз'яснювальної роботи щодо забезпечення виконання митними органами своїх функцій. Ведення такої діяльності потрібне для забезпечення чіткої роботи митних органів з однієї сторони та полегшення діяльності учасників ЗЕД з іншої сторони. Крім того, не менш важливою метою такої діяльності, є створення позитивного уявлення щодо ведення митної політики держави та формування позитивного іміджу системи митних органів.

Здійснення такої діяльності полягає в аналізі ситуації в зоні, в якій знаходиться митний орган, проведенні організаційної роботи з ведення обліку суб'єктів ЗЕД, здійсненні обліку товарів, які є об'єктом права інтелектуальної власності, підсумовуванні практики застосування норм митного законодавства, забезпеченні належного зберігання товарів, які були прийняті до митного контролю, організації схоронності товарів і транспортних засобів, що були вилучені у справі порушення митних правил та товарів, від яких власник відмовився на користь держави, проведенні роботи зі збору, обробки та перевірки даних торгово-промислових палат та виробників товарів, що

потрібно для проведення перевірки сертифікатів про походження товарів, збиранні та уніфікації даних статистики митної торгівлі в межах своєї діяльності, збиранні даних економічних та інших показників діяльності, ведення бази даних про ціни на товари, проведення роботи з кодування та класифікації товарів, розробці автоматизованих програмного забезпечення, забезпечення безперебійного функціонування програмного забезпечення, електронної пошти, мережі супутникового зв'язку тощо.

У класичному розумінні законодавство в сфері митної справи, митне законодавство більшості держав, зокрема й України, є сукупністю норм, що регулюють взаємовідносини у галузі митної справи:

- які виникають при переміщенні товарів та транспортних засобів через митний кордон: проведення митного оформлення та контролю, митні режими, митні платежі, тарифне та нетарифне регулювання тощо;
- з приводу відповідальності за вчинені правопорушення в галузі митної діяльності та порядку вирішення спорів між учасниками правовідносин;
- пов'язані з інституційною організацією правового механізму у сфері митної справи;

Частково це визначення застосовується до митного законодавства Європейського Союзу. Адже, правове регулювання митного механізму в країнах-членах Європейського Союзу є предметом їхнього адміністративного та конституційного законодавства і не є прерогативою Європейського співтовариства. Проте, питання регулювання взаємовідносин між суб'єктами митної діяльності в ЄС входять до однієї групи законів, а саме Митного кодексу ЄС та Єдиного митного тарифу ЄС.

З'ясовуючи деталі організації діяльності митних інститутів країн-членів ЄС, необхідним кроком є з'ясування природи Європейського Союзу та ступінь їхньої митної інтеграції. Основою діяльності співтовариства є Митний союз, який встановлює певні правила переміщення товарів та транспортних засобів всередині кордонів співтовариства, а також встановлює норми митного регулювання обігу товарів для всіх країн-членів по відношенню до третіх країн.

Таким чином, законодавство ЄС в галузі митної справи можна сформулювати як сукупність норм європейського права, які регулюють внутрішні і зовнішні сторони діяльності Митного союзу країн-членів Європейського союзу.

При опрацюванні та створенні Митного кодексу ЄС законотворці виходили з наступного:

- основою є митний союз між державами-учасниками;
- створення компактної та уніфікованої нормативної бази функціонування митних органів на території ЄС, при чому інтереси суб'єктів ЗЕД та митних органів збігаються;
- проявляється потреба створення однорідного зведення правових норм, що засновані на важливих міжнародних домовленостях країн-учасників, зокрема в межах Всесвітньої митної організації та СОТ;
- дія загальнообов'язкових правових норм поширюється на всіх учасників ЄС;
- при формуванні загальної політики ЄС, національні інтереси держав-учасників вимагають врахування концепції внутрішнього ринку;
- забезпечення рівноваги між інтересами учасників зовнішньоекономічних відносин та інтересами митних органів з питань захисту економічної незалежності. Рівновага забезпечується за рахунок надання широких контрольних повноважень митним органам з одного боку, а з другого – надання такого ж широкого права оскарження рішень митниці учасниками зовнішньоекономічних відносин;
- швидкий розвиток зовнішньої торгівлі для ЄС має вагоме значення, що визначає потребу спрощення митних правил.

При ухваленні Митного кодексу ЄС, були поставлені певні цілі, зокрема: створення одного документу, який замінює значну кількість інших нормативно-правових актів, тобто при консолідації митного законодавства, створений документ фактично дублює раніше прийняті нормативно-правові акти, що були прийняті Європейською радою.

Зазвичай, принципи цих положень, як в Україні, так і в ЄС рівнозначні й спрямовані, в першу чергу, на захист державних та економічних інтересів країни. Для прикладу, митним законодавством Європейського союзу визначено, що всі особи мають право ввезення та вивезення з ЄС товарів на однакових підставах.

Такий правовий акт, як Єдиний європейський акт, що набув чинності 1.07.1987 р. дає право на безперешкодне переміщення товарів, людей, послуг та капіталів, право на вільне використання своїх здібностей та майна для підприємницької діяльності.

Вагомим адміністративним аспектом є забезпечення в Європейському союзі єдиного митно-тарифного регулювання при переміщенні товарів із врахуванням різних міжнародних угод та здійсненні тісної кооперації митних органів усіх країн-членів ЄС.

Однією з основних цілей функціонування митної справи Європейського співтовариства є формування якнайкращих правових умов для успішної інтеграції національної економіки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності ЄС до світового господарства. Реалізація цієї цілі на практиці полягає у проведенні цілеспрямованої митної політики, що націлена на зміцнення позицій експортерів ЄС на зовнішніх ринках, а також у вдосконаленні правової бази із захисту національних інтересів як виробників, так і споживачів.

Проаналізувавши митне законодавство України та ЄС, доходимо висновку, що митні органи ЄС мають ширші повноваження, ніж аналогічні органи в Україні. Зокрема, митні органи ЄС мають право проводити всі форми контролю, які вони вважають за потрібне для забезпечення вірного застосування митного законодавства та протидії митним правопорушенням.

Варто зазначити, що єдиного підходу в організації митних органів всіх країн-членів ЄС немає. Структура митних органів на національному рівні залежить від внутрішніх потреб будь-якої з країн. Проведемо порівняльний аналіз структури митних органів Фінляндії та Німеччини.

Приєднання Фінляндії до Європейського Союзу на початку 95-х років посприяло спрощенню ведення більшості операцій ЗЕД та призвело до зростання обсягів товарообігу і збільшенню проведення митних платежів до бюджету. Митна служба Фінляндії використовує найсучасніші та досконалі програмні продукти та технології в сфері митної справи, і, за різними оцінками, митна служба Фінляндії на сьогоднішній день є однією з висококваліфікованих служб.

Керівництво митницею Фінляндії, як і Німеччині, здійснюється Міністерством фінансів. Очолює митницю Генеральний директор, основними завданнями якого є розробка економічної стратегії країни та контроль за її дотриманням. Національний митний департамент Фінляндії несе відповідальність за діяльність центральної адміністрації митниці, основними завданнями якої є забезпечення однорідності у веденні діяльності, безперервної правової діяльності із дотримання митного законодавства, планування процесу розвитку та вдосконалення митниці, митних агентств та інших інституцій.

Для управління митницями на місцях митна територія Фінляндії поділена на 7 регіонів, в межах яких є регіональна митниця та підлеглі митні пости. Такі регіональні митниці підпорядковуються національному митному департаменту, проте, не мають права ухвалення управлінських рішень самостійно. Організаційна структура регіональної митниці залежить від характеру товарообігу, що залежить, в першу чергу, від географічного розташування регіону. Система митних процедур, процес стягнення митних платежів, ставки податків встановлюються Національним митним актом. Структура органів включає: Центральне адміністративне об'єднання митних служб, Регіональне митне управління, Митну лабораторію (відокремлений підрозділ, який здійснює обслуговування всієї країни).

Управління митними органами в Німеччині відбувається в інший спосіб. Воно проводиться на 4-ох рівнях:

- загальне керівництво здійснює федеральне Міністерство фінансів, до складу якого входить Митно-криміналістичне відомство (займається

розслідуваннями по фактах митних правопорушень в ЄС) та Управління федеральною монополією на продукти винокуріння;

– митна служба Німеччини разом із Управлінням федеральною монополією на продукти винокуріння здійснює спостереження за виробництвом підакцизних товарів, а також стягує акцизний податок з імпортованих алкогольних напоїв;

– митні комісаріати спільно з загонами прикордонної служби та поліції здійснюють контроль за рухом транспорту та пасажиропотоку на рівні державного та митного кордону Німеччини та ЄС.

Таким чином, функції митних органів, за виключенням самих митних органів, також виконують податкова поліція, автомобільна інспекція та прикордонні війська.

Кожен з цих підрозділів виконує відповідно поставлені завдання та функції. Підрозділ організації управління митницями відповідає за організацію та управління митними органами, атестацію та навчання персоналу, контролю за постачанням товарів та автотранспорту, контролю за веденням касових операцій та бухгалтерського обліку, прикордонну митну службу, службу митних розслідувань тощо.

Другий підрозділ здійснює свою діяльність з питань митного тарифу, питаннями стосовно митного законодавства, митної вартості, режиму транзиту та переробки товарів, торгово-митної політики міжнародних організацій та ін.

Третій підрозділ здійснює свою діяльність в напрямках стягування податків на нафтопродукти, монополії на виробництво сірників та алкогольної продукції, митного збоку і податків на споживання тютюну та інших підакцизних товарів.

Головні фінансові дирекції ФРН здійснюють розподілення стягнутих митних податків і зборів, включаючи акцизний податок, ПДВ та податки за користування автобаном до земельного, федерального бюджетів та єдиного бюджету ЄС, а також здійснюють збір статистики про зовнішньоторговельний обіг Німеччини.

Митним контролем та оформленням товарів і транспортних засобів займаються головні митниці. Їм підпорядковуються митні пости (розміщуються в аеропортах, залізницях, морських портах та автопереходах, Вони проводять попередній огляд та попереднє оформлення товарів і транспортних засобів), оперативно-розшукові митниці (заводять справи щодо митних правопорушень та передають їх до Митнокриміналістського відомства та здатні самостійно виносити рішення по таких справах. До їх складу також входять мобільні групи, які проводять вибірковий контроль вантажівок, складів, фізичних осіб), митні комісаріати (здійснюють охорону державного та митного кордону Німеччини та ЄС. Варто зазначити, що працівники такого органу наділені такими ж повноваженнями, що і співробітники поліції, зокрема, можуть здійснювати нагляд та контроль за дорожньою ситуацією).

Митне оформлення та контроль за переміщенням товарів і транспортних засобів здійснюється митними постами, комісаріатами та оперативно-розшукові митниці.

Структура та організація митних інституцій на місцях залежить від інтенсивності товаропотоку, і, відповідно потреб у регулюванні.

Загалом, з урахуванням деяких негативних наслідків глобалізації та зростанню загрози тероризму, Радою ЄС було прийнято рішення, відповідно до якого митницям вимагається надавати більше уваги стосовно питань забезпечення безпеки. Також, відповідно до цього рішення посилюється митний контроль на зовнішніх кордонах ЄС, проте митні правила в деяких країнах значно відрізняються з точки зору географічного розташування.

Підводячи підсумки, європейську митну службу можна охарактеризувати як вдало організований механізм, що базується на уніфікації процедур та законодавства, застосуванні сучасних інформаційних технологій, взаємодовірі митних інституцій та суб'єктів здійснення зовнішньоекономічної діяльності, а також відповідальності обох сторін за дотримання встановлених правил. Така глибока інтеграція в більшості сферах економіки ЄС спровокувала народження найдосконалішої митної системи з усіх діючих митних систем у розвинених

країнах світу. Надзвичайно важливим є факт прагнення митних інституцій до реформування митної системи з метою її пристосування до умов, що постійно змінюються.

Висновки до розділу 1

Формуючи та реалізуючи митну політику держави, митні органи проводять різноманітну діяльність, яка має певні особливості. Діяльність митних органів – державно-владна діяльність, що спрямована на реалізацію функцій держави у сфері митно-правового регулювання суспільних відносин.

Характерними рисами для митних інституцій є наступні:

- спільна мета діяльності – ведення єдиної митної політики;
- спільні завдання – ефективного використання наявних засобів та інструментів митного оформлення та контролю для забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, а також захисту національного виробника та ринку;
- спільні функції – участь у формуванні та здійсненні митної політики, стягнення мита та інших митних платежів, забезпечення дотримання законів з питань митного регулювання, захист економічних інтересів держави, боротьба з контрабандою.

Основною метою діяльності митних інституцій, як і будь-яких інших органів виконавчої влади – задоволення усіх суспільно значущих потреб громадськості за допомогою забезпечення пріоритету прав та законних інтересів громадян.

Функції митних інституцій є наслідком поділу їхньої діяльності на певні напрямки. Усі функції які виконують митні інституції, залежно від характеру та змісту, можна поділити на загальні і специфічні. Загальні функції відображають владно-організуючу сутність керування та є віддзеркаленням загальної мети діяльності митного органу. До загальних функцій можна віднести: прогнозування, планування, організацію, керування, регулювання, контроль,

координацію, облік і інформування. До специфічних функцій відносяться ті, які відображають особливий зміст окремих категорій, що обумовлені специфікою відносин у сфері митної діяльності.

Формою діяльності митних інституцій можна вважати об'єктивно відображену, різну за структурою діяльність митних інституцій щодо ефективної та найбільш раціональної реалізації поставлених перед ними завдань та функцій.

РОЗДІЛ 2.

ПРАГМАТИЗМ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СПРАВОЮ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

2.1. Використання прогресивних підходів в діяльності митних органів деяких країн Європейського Союзу

В умовах постійного зростання світової економіки і збільшення взаємозалежності країн дуже стрімко посилилось значення ведення ефективної митної політики. Саме ефективна митна політика та правильно організована діяльність митних інституцій дозволяють використовувати переваги глобалізації, а саме стимулюють ріст торговельного обороту країни, покращують структуру товарообігу, збільшують конкурентоспроможність національної продукції, яка експортується тощо. Водночас, ефективна діяльність митних органів дає змогу мінімізувати такий негативний наслідок глобалізації як поширення і збільшення масштабності шахрайства на світових товарних та фінансових ринках.

В галузі діяльності державного управління щодо різноманітних сфер суспільного життя існує низка засобів, одним з найефективніших серед яких є створені міждержавні організації, або в нашому випадку, митні союзи. Одним з яскравих прикладів існування такого митного союзу є Митний союз Європейського Союзу, формування якого було завершене в 1968 році. Незважаючи на це, у деяких країнах-членах ЄС досі зберігаються певні відмінності в митних процедурах та правилах, що на початку існування митного союзу спричиняло часові втрати, а простій вантажного транспорту дорого обходився перевізникам. Згідно оцінок експертів, для того, щоб усунути адміністративні бар'єри між країнами-членами Європейського Союзу потрібно ще близько 20 років.

Створення єдиного внутрішнього ринку у 1992 році на основі Єдиного європейського акту, який був підписаний 1986 року, значно спростило пересування в Європейському Союзі товарів, послуг та осіб за рахунок перенесення митного контролю на зовнішні кордони ЄС. Товарообіг перестав бути зовнішньою торгівлею, проте митні правила і процедури в низці країн залишались різними щодо третіх країн, з яких імпортувались товари до ЄС.

Створення митного союзу і перехід компетенції з усіх питань що стосуються митно-тарифного регулювання з національних митних органів країн-членів ЄС на митні інститути ЄС не лише зберегло всі функції митних органів країн-учасниць, але й збільшило відповідальність. Кожен митний орган, що знаходиться на зовнішніх кордонах ЄС після митного очищення товару, виконання всіх формальностей та здійснення платежів пропускає товар у вільний обіг не лише на ринок своєї країни, але й на всю митну територію Європейського Союзу.

До основних митних платежів в ЄС відносяться: митний збір на промислові та сільськогосподарські товари, ПДВ, акциз на певні групи товарів що імпортуються (алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти). Всі податки митні органи адмініструють до бюджетів своїх країн, які потім частково перераховуються до єдиного бюджету ЄС.

Варто зазначити, що регулювання на ринку ЄС є досить жорсткими і всі товари при ввезенні мають відповідати нормам і мати відповідні сертифікати. Для прикладу, при імпорті продовольчих і сільськогосподарських товарів постачальники повинні представити митним органам сертифікати, які були видані уповноваженими органами країни походження товару санітарного, ветеринарного і фітосанітарного контролю. Товар може бути затриманий на митниці, якщо є підозра, що цей товар небезпечний, а також якщо відсутня товаросупровідна документація чи інструкції щодо поводження з таким товаром.

Підґрунтям структури кожної національної митної служби є внутрішні потреби кожної з країн і істотно розрізняється між країнами-членами ЄС. Для прикладу візьмемо структури митних служб Фінляндії та Німеччини.

У 1995 році Фінляндія приєдналась до ЄС, що було основним чинником зростання обсягів товаропотоку, збільшення обсягів надходжень митних платежів до державного бюджету і єдиного бюджету ЄС та спрощення ведення деяких зовнішньоторговельних операцій. На сьогоднішній день митні інституції Фінляндії використовують передові технології в митній сфері щодо проведення огляду, документування та контролю і за оцінкою експертів є одними з висококваліфікованих державних інституцій в Європі.

Загальне управління митними органами Фінляндії проводиться Міністерством фінансів, у штаті якого є Генеральний директор митної служби, основним завданням якого є розробка економічної політики Уряді і здійснення подальшого контролю за її здійсненням. Міністерство здійснює розробку державних річних проектів по використанню фінансових ресурсів, а також формує бюджет і здійснює управління фінансами країни в цілому.

Структура фінської митниці складається з Центрального адміністративного об'єднання митних служб, регіонального митного управління, митної лабораторії (експертного підрозділу, повноваження якого поширюються на всю країну). Сама митна територія Фінляндії поділена на 7 митних регіонів, де структура організації митних органів в цих регіонах є різною і залежить від товарного обігу.

Цікавим є факт, що митні органи, а зокрема працівники митниць мають широке коло повноважень щодо здійснення митного контролю за товарами, що переміщуються, для забезпечення дотримання митного законодавства в повному обсязі. Крім того, згідно ст. 13 Митного кодексу ЄС, митні органи мають право проводити різні форми контролю, які вони вважають за потрібне для забезпечення дотримання законодавства. Працівники митних органів Фінляндії фактично наділені правами та повноваженнями поліції, що є досить важливим при роботі з оформленням транспортних засобів.

Управління митними органами в Німеччині відбувається в інший спосіб. Воно проводиться на 4-ох рівнях:

- загальне керівництво здійснює федеральне Міністерство фінансів, до складу якого входить Митно-криміналістичне відомство (займається розслідуваннями по фактах митних правопорушень в ЄС) та Управління федеральною монополією на продукти винокуріння;
- митна служба Німеччини разом із Управлінням федеральною монополією на продукти винокуріння здійснює спостереження за виробництвом підакцизних товарів, а також стягує акцизний податок з імпортованих алкогольних напоїв;
- митні комісаріати спільно з загонами прикордонної служби та поліції здійснюють контроль за рухом транспорту та пасажиропотоку на рівні державного та митного кордону Німеччини та ЄС.

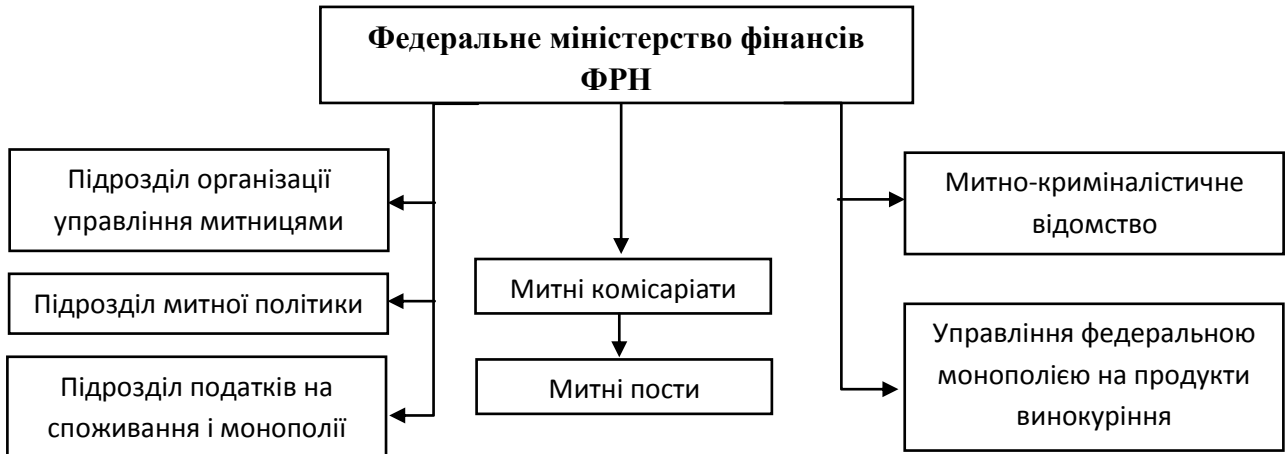

Рис. 2.6. Структура митних органів ФРН

Так, функції митних органів додатково виконують: податкова поліція, автомобільна інспекція та прикордонні війська.

Структура центрального органу включає три підрозділи:

- організації управління митницями;
- митної політики;
- податків на споживання і монополії.

Кожен з цих підрозділів виконує відповідно поставлені завдання та функції. Підрозділ організації управління митницями відповідає за організацію та управління митними органами, атестацію та навчання персоналу, контролю за постачанням товарів та автотранспорту, контролю за веденням касових операцій та бухгалтерського обліку, прикордонну митну службу, службу митних розслідувань тощо.

Другий підрозділ здійснює свою діяльність з питань митного тарифу, питаннями стосовно митного законодавства, митної вартості, режиму транзиту та переробки товарів, торгово-митної політики міжнародних організацій та ін.

Третій підрозділ здійснює свою діяльність в напрямках стягування податків на нафтопродукти, монополії на виробництво сірників та алкогольної продукції, митного збоку і податків на споживання тютюну та інших підакцизних товарів.

Головні фінансові дирекції ФРН здійснюють розподілення стягнутих митних податків і зборів, включаючи акцизний податок, ПДВ та податки за користування автобаном до земельного, федерального бюджетів та єдиного бюджету ЄС, а також здійснюють збір статистики про зовнішньоторговельний обіг Німеччини.

Митне оформлення та контроль за переміщенням товарів і транспортних засобів здійснюється митними постами, комісаріатами та оперативно-розшукові митниці. Структура та організація митних інституцій на місцях залежить від інтенсивності товаропотоку, і, відповідно потреб у регулюванні.

У всіх розвинених країнах митний пост-аудит є одним з найважливіших інструментів контролю і, зазвичай, приносить більше 30% усіх митних платежів.

Відповідно до законодавства та досвіду країн-членів ЄС митний пост-аудит спрямований на:

- контроль за імпортом товарів після випуску їх у вільний обіг;

- контроль за використанням пільгових режимів, а саме транзиту, зберігання вантажу на митному складі, переробки на митній території держави, тимчасове ввезення тощо;
- перевірку вказаних даних, що стосуються імпорتنих чи експортних товарів;
- попередній аудит щодо надання права користування пільговими процедурами та режимами.

У Франції, наприклад, інституції які здійснюють митне регулювання перевіряють лише 5% імпорту, коли інших 95% підлягають контролю протягом наступних кількох років після оформлення усіх необхідних митних документів. Ще одним хорошим прикладом успішного впровадження та ефективного застосування митного пост-аудиту є Сполучені Штати Америки, які мають в півтора рази менше працівників митних органів, ніж в Україні, проте обслуговують в кілька десятків разів більше учасників ЗЕД завдяки застосуванню пост-аудиту.

На прикладі Румунії можна побачити, що впровадження нових реформ щодо удосконалення митного контролю, застосування різних інструментів контролю та максимального використання потенціалу митного контролю, що забезпечується такими інструментами як аналіз ризиків і митний пост-аудит сприяє зростанню митних надходжень. Зокрема у 2017 році, згідно планового показника, обсяг митних надходжень до бюджету повинен збільшитись на 8% порівняно із 2018 роком та на 27.4% - порівняно з 2019 роком.

Протягом останніх кількох десятків років під впливом нових тенденцій в світовій торгівлі через глобалізацію світової економіки, митні інституції Європейського Союзу знаходяться в процесі постійного реформування.

Одним із головних завдань функціонування Митного Союзу ЄС було і залишається спрощення процедур митного оформлення, яке веде за собою зменшення витрат на адміністрування платежів, а також зменшує витрати часу на оформлення товару і імпортер може отримати товар в своє розпорядження набагато швидше, ніж при застосуванні стандартних процедур.

Завдяки створенню Митного Союзу значно спростилась процедура декларування товарів між країнами-членами ЄС та третіми країнами. Зокрема, в окремих випадках митні інституції країн Європейського Союзу дозволяють застосовувати так звану «попередню коротку декларацію», тобто спрощеного порядку декларування товарів без надання додаткових документів чи деякої інформації про товари тощо. Однак, обов'язковою умовою для застосування такої спрощеної процедури є зазначення всіх відомостей, що потрібні для ідентифікації товару.

Впровадження нових інформаційних технологій є доволі затратним та об'ємним завданням, проте використання новітнього програмного забезпечення є важливим чинником спрощення документообігу. Протягом 2008-2016 рр. Європейський Союз та країни-члени виділили близько 230 млн. євро на модернізацію інформаційних технологій та переведення практично всього документообігу в електронну форму.

Повертаючись до прикладу митних органів Фінляндії, які є одними з найбільш кваліфікованих у Європі, використовують такий метод прискорення декларування товарів, як використання електронних каналів зв'язку. Підприємства, які позитивно зарекомендували себе як добросовісні платники, можуть попередньо надіслати всю необхідну інформацію, вказавши дату та час, коли вантаж буде доставлено в пункт митного контролю, а вже до прибуття вантажу всі необхідні документи будуть готові.

У стадії тестування знаходиться розроблена спільно з ВМО транзитна система Європейського Союзу, використання якої, окрім спрощення проведення митної перевірки товарів, транспортних засобів на зовнішніх межах ЄС, сприятиме розширенню співпраці між митними інституціями різних країн щодо боротьби з контрабандою та проведенням інших незаконних операцій.

Важливим підходом до організації митного контролю є моніторинг за перевезенням валюти через зовнішні межі ЄС. При перевезенні готівки на суму 15 тис. євро і більше її потрібно задекларувати, або пред'явити працівнику митного органу на вимогу інформацію про походження коштів. Такий крок є

важливим для боротьби з нелегальним відмиванням коштів, яке пов'язане з порушенням податкового і митного законодавства. Для проведення розслідувань з відмивання коштів такі країни як Бельгія, Франція і Німеччина створили базу даних про такі правопорушення з метою допомогти країнам-членам ЄС (та в окремих випадках третім країнам) у проведенні розслідувань.

Підсумовуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що митна служба провідних країн-членів Європейського Союзу та Митного Союзу загалом є добре організованим державним механізмом, який заснований на спільних для всіх членів документах, правилах, процедурах, сучасних інформаційних технологіях, взаємодовірі між суб'єктами управління митною справою, а також відповідальності обох сторін за дотриманням митних правил.

Високий рівень інтеграції в більшості сферах економіки ЄС став приводом до створення найкращої митної системи, яка знаходиться в постійному розвитку і реформах з метою пристосування до умов, що постійно змінюються через глобалізацію сучасного світового ринку.

2.2. Моніторинг процесів адаптації митного законодавства України за програмою Європейської інтеграції

Протягом останніх кількох років, такі терміни як «євроінтеграція», «гармонізація законодавства» та низка інших понять, що зв'язані з інтеграцією нашої держави до ЄС, вже досить довгий час є буденними речами для пересічних громадян України. Згідно національного законодавства, зокрема у ст. 51 Угоди про партнерство і співробітництво міжнародно-правових зобов'язань України змістовно визначено взаємозалежність цих понять, де йдеться, що: «Адаптація законодавства України до законодавства ЄС є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу».

«Україна, взявши собі пріоритетний напрям зовнішньої політики – інтеграцію до Європейського Союзу, як і будь-які інші країни, що є кандидатами в члени ЄС, взяла на себе низку зобов'язань з поступової адаптації національного законодавства у відповідності до діючого законодавства

Європейського Союзу, Світової організації торгівлі та інших міжнародних норм. Однак, така інтеграція не повинна здійснюватися в супереч національним інтересам держави та економічним і соціальним особливостям українського суспільства.

На сьогодні, митне законодавство набуло принципово нової ролі в житті держави, основні функції якого змістились від контрольних і фіскальних до регулятивних і правозахисних.

Найбільшою проблемою в зближенні законодавства України з питань митної справи до Європейського законодавства є те, що традиційно, митна сфера сприймається як сукупність норм, стандартів та правил, які регулюють діяльність і організаційну структуру митних інституцій і головним завданням яких є захист економічних інтересів держави. Водночас, коли в країнах Європейського Союзу, на першому місці стоять функції із забезпечення прав людини, а роль органів державної влади полягає перш за все у всеохоплюючому сприянні втілення відповідних прав на належному рівні. Зміна цих стереотипів є складним процесом, оскільки в його основі лежить необхідність впевненого подолання глибоко укорінених проблем митної системи, при якій інтереси держави панують над інтересами людей, тобто зміна ідеології у відносинах між державою та суспільством. Адже саме це є однією із головних передумов впровадження передових досягнень та технологій до національної митної системи, а також руху країни в сторону Європейського Союзу.

Саме адаптація митного законодавства до законодавчої бази ЄС повинна забезпечити підґрунтя для перспективи участі України в Митному союзі ЄС, адже однією з обов'язкових умов для входження будь-якої країни-кандидата у члени ЄС є відповідність національної митної системи законодавству Європейського Союзу. Для українського митного законодавства протягом останніх п'яти років це є найважливішим завданням в процесі здійснення реформування, успішна реалізація якого можлива лише за тісної співпраці законодавчих та виконавчих органів влади. Митне законодавство України

проходило та проходить процес удосконалення і становлення, проте на шляху цього процесу виникає чимало перешкод, що обумовлені об'єктивними та суб'єктивними чинниками. Для цього потрібно здійснювати наукові пошуки і впроваджувати в життя нові організаційні форми, які б забезпечили всеосяжне вивчення і повний аналіз інтеграційних процесів, а також дослідження тенденцій розвитку митного законодавства.

Адаптація законодавства в митній сфері, як і в будь-якій іншій галузі, - це повністю запланований і тривалий процес, що здійснюється поетапно, де на кожному етапі повинен досягатися конкретний ступінь приналежності митного законодавства України до законодавства ЄС.

Європейський вектор руху носить позитивний характер серед населення і згідно різних соціальних опитувань більша частина населення голосує за рух України до Європейського Союзу. Через те, 21 листопада 2013 року, коли чинним на цей період урядом було зірвано підписання угоди про Євроінтеграцію та зміну законодавчо закріпленого курсу на Євроінтеграцію, піднялись мітинги, які переросли в довге протистояння під назвою «Революція гідності».

Революційні події, які тривали з 21 листопада 2013 р. – лютий 2014 р., а також кризові явища, які слідували за цими подіями, підвищили потребу в збільшенні результативності ведення митної політики України в галузі реагування на ризики з-за державних меж, протидії можливим негативним наслідкам таких загроз у напрямі посилення забезпечення економічних інтересів України та максимального врахування в національній митній системі міжнародних правил та стандартів.

В сучасних умовах митна справа відіграє не тільки роль інструменту зовнішньоекономічної діяльності, але й має важливішу роль – регулятора і засобу формування нових зовнішніх зв'язків та економічних відносин. Врахування цих обставин є необхідною умовою для проведення ефективної митної політики.

Підписання Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами у 1994 р. та прийняття інших законів та підписання документів, які визначають засади співпраці України з ЄС, заснували належні передумови для приведення у відповідність українського митного законодавства до законодавства ЄС. Так, було започатковано довгостроковий і важкий процес адаптації митного законодавства України до норм та правил ЄС, що дало змогу активізувати дослідження щодо питання євроінтеграції, недоліків національної митної системи, а також проблем гармонізації національного законодавства до міжнародних норм та стандартів.

Новою причиною до проведення наукових досліджень щодо пристосування національного митного законодавства до законодавства ЄС стало підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 р.

Інтеграція України до системи всесвітніх господарських зв'язків визначає пріоритетні напрями цього процесу насамперед у галузі розвитку митних правовідносин, оскільки практика міжнародного співробітництва передбачає унормування низки процедурних питань, які пов'язані з митними відносинами і врегулювання яких лежить у площині приєднання до чинних міжнародних конвенцій, що прямо чи опосередковано регламентують митні проблеми.

В процесі здійснення адаптації національного митного законодавства та реалізації європейського вибору можна виділити три основні напрями: адаптація відповідно до норм міжнародного права, відповідно до стандартів регулювання ЄС, національних норм і стандартів регулювання європейських держав.

Міжнародні угоди в митній сфері, як одне з основних джерел сучасного міжнародного права покликані визначити напрямки подальшого розвитку митної справи, встановлюючи адекватні для країн стандарти. Такі стандарти створюють такі міжнародні організації як: Організація Об'єднаних Націй, Світова організація торгівлі та Всесвітня митна організація.

Україна є учасником наступних міжнародних угод, що були укладені на рівні Всесвітньої митної організації:

- Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва, яка була укладена у 1950 р.;
- Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства, або, як її ще називають, Найробська конвенція, датована 1980 р.;
- Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів, що була укладена у 1983 р.;
- Конвенція про тимчасове ввезення, або Стамбульська конвенція датована 1990 р.;
- Рамкові стандарти безпеки та полегшення всесвітньої торгівлі Всесвітньої митної організації, що були підписані у 2005 р. тощо.
- Крім цього, Україна також є членом конвенцій, що були розроблені іншими організаціями, зокрема:
 - Угода про застосування Статті VII ГАТТ, що була підписана у 1994 р.;
 - Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП, або Конвенція МДП датована 1975 р.;
 - Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур, або ж Кіотська конвенція, що була укладена у 1973 р. тощо.

Саме приєднання до цих міжнародних конвенцій є одним з обов'язкових чинників для майбутніх членів ЄС. Важливо підкреслити, що більшість цих заходів, що передбачені такими конвенціями спрямовані на спрощення митних процедур, адже саме законодавче забезпечення в повному обсязі, а також простота та прозорість процедур митного оформлення та контролю є ознаками сучасного митного законодавства у розвинених європейських держав. Поетапній адаптації українського митного законодавства також сприяє той факт, що на практиці цих вимог та стандартів дотримуються навіть без приєднання до цих конвенцій на офіційному рівні. Адже, кожна країна що

прагне досягти певного рівня адаптації національного законодавства до світових норм та стандартів, тією чи іншою мірою використовує загальновизнану методику організації митної справи, яка закладена у різних міжнародних актах, інформація по яких накопичувалась і опрацьовувалась роками, з урахуванням інтересів всіх сторін та їхнього досвіду.

Варто зазначити, що в міжнародних актах була врахована специфіка діяльності митних інституцій, а також фіскальний, організаційно-правовий, правоохоронний, технічний, статистичний напрямки діяльності цих органів. В усіх міжнародних актах, конвенціях, правилах, угодах досить важливе значення надається захисту державного кордону і кожна країна має виробити механізм надійного захисту кордону не лише в культурному та соціально-політичному плані, а й в економічному. Тому Україна, як і інші іноземні держави, повинна забезпечити створення структури компетентних органів з метою не лише ведення контролю за товаропотоками через державний митний кордон, а й сприяти зародженню нових зовнішньоекономічних зв'язків, посиленню дійсних зв'язків; отримання статистичних даних ЗЕД; застосування заходів, у разі потреби, щодо обмеження; підтримання порядку тощо. Приєднання до міжнародних конвенцій дало змогу підвищити рівень митної безпеки України, змогу забезпечити досягнення належного рівня уніфікації митних правил та норм до рівня світових вимог.

Важливим кроком у реформуванні правової системи України є участь України у конвенціях Ради Європи, які встановлюють спільні стандарти. Угода про партнерство та співробітництво регулює економічні, політичні та культурні відносини між Україною з одного боку та ЄС з іншого, що послужило підґрунтям для заснування двосторонніх відносин. Згідно ст. 51 цієї Угоди, Україна зобов'язалась вжити потрібних заходів для забезпечення приведення у відповідність законодавства до норм та стандартів ЄС, а згідно ч. 2 – пріоритетним завданням є саме адаптація митного законодавства. Інтеграція України, як і інтеграція будь-якої іншої країни до певної структури, можлива лише за умови досягнення певних стандартів у певних галузях одночасно з

відмовою від якоїсь частини суверенітету держави та добровільної передачі низки повноважень державної влади виконавчим органам організації.

Євростандарти – конкретні процедурні вимоги в тій чи іншій сфері суспільного життя і діяльності держави. Прийняття євростандартів означає запровадження в різних сферах громадського та державного життя різних процедурних стандартів, а євроінтеграція – це процес їх запровадження. На нашу думку, прийняття таких європейських стандартів потрібно тому, що це дасть змогу підвищити добробут населення, рівень життя і безперечно допоможе людині відчувати себе комфортно, а не тому що це потрібно для вступу України до ЄС, адже вступ до ЄС, а також різноманітних організаційних структур можливий лише за досягнення соціально-політичних та економічних показників рівня країн ЄС. Процес інтеграції до Європейського Союзу потрібно було проводити, перш за все, у вигляді інтенсивного співробітництва в конкретних напрямках і галузях діяльності, що є більш реалістичною моделлю інтеграції, оскільки більш повне та широке співробітництво можливе лише за ситуації, коли Україна зможе виробляти якісну конкурентоспроможну продукцію в необхідній кількості.

Відповідно до взятих Україною на себе зобов'язань в рамках Угоди про партнерство та співробітництво, та нормативно-правових актів, поступово здійснювалося наближення національного митного законодавства на таких рівнях: приєднання до міжнародних конвенцій; виконання тих зобов'язань, що прописані документах про членство в міжнародних організаціях; проведення робіт щодо гармонізації законодавства в окремих сферах економіки.

Амбіції України та Європейського Союзу щодо поглиблення взаємовідносин один з одним дали можливість вийти за межі співпраці й досягнути економічної інтеграції в певному плані та поглибити політичне співробітництво.

Процес інтеграції можна поділити на кілька етапів становлення:

- 1) березень 2007: почато перемовини про нову Угоду про асоціацію між Україною та ЄС;

- 2) період 2007-2012 рр.: було проведено близько двадцяти одного раунду переговорів щодо Угоди про асоціацію та 18 раундів переговорів щодо розділу Угоди про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі;
- 3) 30 березня 2012 р.: в Брюсселі головами переговорних делегацій відбулося парафування Угоди про асоціацію, а 19 липня 2012 р. парафовано розділ Угоди щодо створення зони вільної торгівлі;
- 4) 21 березня 2014 р.: голови держав та урядів Європейського Союзу та Прем'єр-міністр України А. Яценюк підписали політичні положення Угоди про асоціацію між Україною з однієї сторони та ЄС та країнами-членами з іншої сторони;
- 5) 27 червня 2014 р.: голови країн-членів та урядів ЄС та Президент України П. Порошенко підписали торговельно-економічні і галузеві положення Угоди про асоціацію;
- 6) 16 вересня 2014 р.: Угода про асоціацію була ратифікована Верховною Радою України та Європейським парламентом одночасно. Ця угода дає змогу не лише забезпечити якісно новий, поглиблений формат відносин між Україною та ЄС, але й слугує стратегічним орієнтиром для здійснення системного реформування в Україні та масштабної адаптації законодавства до норм і стандартів ЄС.

Митні питання та питання наближення митного законодавства до норм і стандартів ЄС є надзвичайно важливим питанням і передбачає співробітництво з митних питань та пов'язаних з митною справою сферах, спрощення митних процедур і формальностей та протидія шахрайству. Протокол про взаємну адміністративну допомогу в митних справах створює кращі правові рамки для забезпечення застосування митного законодавства на належному рівні і протидії порушенням. Сторони погодилися надавати одна одній відповідну інформацію, потрібну для проведення розслідувань, включаючи можливість для офіційних осіб брати участь у адміністративних розслідуваннях на території іншої сторони.

Міністерство фінансів України в пріоритетному порядку працює над запровадженням змін та реформуванню ДФС, які дозволять значно підвищити якість надання державних послуг громадянам та представникам бізнесу, ліквідувати корупцію у роботі податкових та митних органів, так з червня 2015 р. Міністерство фінансів здійснює системну реформу ДФС, яку було узгоджено з Міжнародним валютним фондом та ухвалено Урядом і є фактично дорожньою картою у стратегії реформування ДФС протягом двох років.

На базі вищесказаного можемо зробити висновок, що процес адаптації митного законодавства України на нинішній час стає все актуальнішим питанням, оскільки митна справа знаходиться в постійній динаміці через зміни в світовій економіці, процес адаптації важко назвати близьким до завершення. Саме від стану та рівня адаптації залежить позитивне вирішення зобов'язань, які Україна взяла на себе перед ЄС.

З протилежного боку медалі потрібно зазначити, що адаптація митного законодавства України до законодавства ЄС потребує зважених дій, фундаментом яких повинні бути національні інтереси. На нашу думку, необхідним є визначення користі для держави від вступу у різні міжнародні організації, в іншому випадку, це буде призводити до погіршення економічної ситуації. Для того, щоб провести всеохоплюючого аналізу наслідків участі держави в кожній міжнародній організації потрібно розглядати не просто ділянку виробництва, але й всю сукупність економічних відносин, а саме виробництво, купівля-продаж і споживання. Що стосується питань адаптації законодавства, то необхідним є здійснення прогнозу наслідків впровадження міжнародних актів у національне законодавство з визначенням форми, за якої вони будуть адекватно включені у законодавчу систему України.

Першочерговим завданням зовнішньоекономічної політики держави повинні стояти інтереси внутрішніх виробників, адже акурат вони виступають найбільшими платниками податків, поручителями піднесення економіки та джерелом зайнятості в ринковій економіці. Так як інтереси виробників у різних галузях економіки носять різні особливості, не схожі один на одного, тому

держава повинна забезпечити рівну можливість захисту усім суб'єктам господарської діяльності.

Висновки до розділу 2

Протягом періоду з січня по жовтень 2020 року товарообіг України склав 75,1 млрд. дол. США, що більше на 25% за аналогічний період у 2019 році. У 2016 році Державною фіскальною службою України до Державного бюджету було забезпечено надходжень на суму 518,3 млрд. грн., серед яких митних платежів – 235,3 млрд. грн, що більше на 108,4% за плановий показник, тобто було додатково забезпечено 3.5 млрд. грн.

Вагомий внесок у збільшення обсягів товарообігу зробила боротьба з контрабандою та порушенням митних правил. За рахунок виконання заходів щодо контролю правильності визначення митної вартості товарів було додатково мобілізовано 4,983 млрд. грн. від коригування митної вартості товарів, що менше на 847 млн. грн. у порівнянні з минулим роком. У загальних надходженнях до державного бюджету за 2019 рік це становило 2.2%. Також було прийнято 2293 класифікаційних рішень, надходження від яких збільшились на 4,6%. Додаткові надходження від правильності декларування країни походження склали 84,3 млн. грн. За рахунок складених протоколів у кількості 8535 про порушення митних правил було накладено штрафів на суму 435,3 млн. грн. та конфісковано товарно-матеріальних цінностей на суму 201,1 млн. грн.

Загалом у період з січня по жовтень 2021 року обсяг експорту товарів збільшився на 20,3%. Зокрема, найбільше в номінальному вимірі зріс експорт до країн ЄС (на 2,8 млрд. дол. США, або 32,3%) та Азії (на 1,1 млрд. дол. США, або 12,2%). Експорт до країн ЄС у 2016 році збільшився на 481,1 млн. дол. США, а до країн Європи загалом – на 4,1%. На 0,03% зріс експорт до інших країн світу, а до країн Азії та Америки експорт скоротився на 582,6 млн. дол.

США і 50,4 млн. дол. США відповідно. За січень-жовтень 2021 року обсяги імпорту товарів зросли на 22%. В номінальному вимірі найбільше зростання спостерігається з Росії (на 1,5 млрд. дол. США, або на 37%) та із країн ЄС (на 2,9 млрд. дол. США, або 24,8%). Найбільше українських товарів імпортує Іспанія – 338 млн. дол. США та Німеччина -203 млн. дол. США. Імпорт з інших країн світу, Європи, країн Євросоюзу та Азії зріс на 13,51%, 10,8%, 11,8%, 23,3% відповідно. Обсяги імпорту з Африки скоротились на 92%, а Австралії та Океанії скоротились на 65,4%.

На сьогодні в Україні існують такі проблеми зовнішньої торгівлі: зростання від'ємного сальдо зовнішньоторговельного балансу; низький рівень диверсифікації товарного експорту; не вигідна спеціалізація держави на світовому ринку; відсутність сертифікації і невідповідність деяких груп товарів (м'яса, сирів, кисло-молочних продуктів тощо) національного виробника до міжнародних стандартів.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СПРАВОЮ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТЕНДЕНЦІЙ

3.1. Шляхи вдосконалення та підвищення ефективності діяльності ДМС України

Незважаючи на досить короткий термін існування, сьогодні Державна митна служба України є одним із найбільш функціонально розвинутих державних органів, і це не випадково, адже якщо проаналізувати кожен з етапів її діяльності, то можна дійти висновку, що реформування а вдосконалення податкової служби – це процес, який постійно відбувається і знаходиться в динаміці – від моменту становлення служби як державного органу до моменту вдосконалення діяльності, яке ще триває.

На сьогоднішній день практично відсутні всеохоплюючі дослідження стану діяльності митних інституцій держави та шляхи подолання наявних проблем та перешкод внаслідок постійного вдосконалення та динаміки через світові тенденції.

Нинішня податкова система в Україні в більшості виконує чисто фіскальну функцію, в той час як стимулювання бізнесу та громадян до чесної сплати податків та легалізації тіньових доходів відходить на другий план. Держава та суб'єкти господарювання повинні тісно співпрацювати і бути часткою розбудови фінансово незалежної держави з сильною економікою та справедливою системою оподаткування. Відтак, реформування системи митних інституцій буде неефективним без проведення діалогу між державою з одного боку та суспільством з іншого, без встановлення довіри бізнесу до влади.

Основною задачею для дослідження ефективності роботи митних інституцій є розгляд наявних перепон у діяльності митних органів щодо забезпечення прав громадян під час проведення митних процедур та, що не

менш важливо, виробити пропозиції щодо подолання цих проблем та перешкод і вдосконалення правового регулювання роботи посадовців митних інституцій.

Саме забезпечення дотримання прав і свобод громадян при перевезенні товарів через митний кордон України, або здійсненні інших митних процедур є специфічною діяльністю митних інституцій та їх посадових осіб щодо створення таких умов, за яких реалізація таких прав і свобод є вільною від перешкод та найбільш ефективною. Охорона державою прав і свобод громадян здійснюється з метою запобігання їх порушенню, а захист сприяє їх відновленню та притягненню винної особи до відповідальності. Функціонування такого механізму повинне базуватися на митному законодавстві, яке б забезпечило повагу та захист прав громадян, створення ефективної процедури оскарження рішень та діяльності або бездіяльності посадових осіб митних інституцій, а також ліквідація об'єктивних та суб'єктивних чинників у діяльності митних інституцій, які є перешкодою для здійснення прав громадян у галузі митних правовідносин.

Діяльність митних інституцій, що націлена на усунення таких перешкод, які побутують перш за все у галузі застосування права в діяльності митних органів, є доволі складним завданням, адже навіть в ситуації, коли в державі існує законодавство, близьке до ідеального та можливість ефективного оскарження рішень, навряд чи можна розраховувати на повне забезпечення прав і свобод громадян. Ці перепони можна схематично розділити на дві групи:

1. Організаційно-структурні, що виникають через недосконалу структуру та неефективну діяльність Державної фіскальної служби України.
2. Наявність людського фактору в роботі митних інституцій, які виникають через неспроможність посадових осіб ефективно виконувати свою роботу та сприймати нові ідеї.

Перша група обумовлена організаційною діяльністю митних інституцій при проведенні митних процедур відносно громадян, які здійснюють переміщення товарів та інших предметів через митний кордон України, а також структурою управління митними органами. Саме структура є важливим

аспектом діяльності митних інституцій, оскільки системою вважається внутрішня будова Державної митної служби як органу управління, де внутрішні зв'язки між компонентами, які і роблять цей орган системою.

Що стосується потреби щодо забезпечення раціональності структури розподілу управлінської діяльності, основне місце у веденні нормативної діяльності посідає, як правило, схеми розподілення повноважень, завдань та відповідальності. Такі схеми розподілу є важливими, тому що відповідно до них будуються відносини між суб'єктами управління як по горизонтальному рівні організації діяльності, так і по вертикальному. Так, завдяки правовому регулюванню структурної організації діяльності служби здійснюється розмежування компетенції митних інституцій і їх відокремлених підрозділів, тобто здійснюється розподіл праці між самими структурними підрозділами і сприяє узгодженості дій цих підрозділів

До другої групи можна віднести такі проблеми з персоналом як: низький рівень заробітної плати, що породжує корупційні процеси, зловживання службовим становищем, недостатній рівень володіння комп'ютером та англійською мовою, відторгнення інновацій у сфері митної справи тощо. Говорячи про посилення довіри громадян та представників бізнесу до діяльності ДФС є потреба в посиленні відповідальності посадових осіб за неправомірну діяльність або винесені рішення, а також постійне удосконалення системи управління ризиками, що дозволить точніше та конкретніше виявляти зловживання у сфері оподаткування та митного обліку.

Одне з найважливіших завдань ДМС, а саме виконання щомісячних індикативних показників доходів Міністерства фінансів України, повинне виконуватись за рахунок проведення ефективних заходів по боротьбі з тіньовим бізнесом, пошуку та виявленню нових схем отримання податкового кредиту, якісного контролю за ціноутворенням, а не шляхом збільшення фіскального тиску на населення.

Справедливе та неупереджене застосування законодавства у сфері митної справи є основною метою реформування законодавства, а також підвищення

рівня ефективного застосування процедур під час здійснення митного контролю, реформування системи притягнення до відповідальності за порушення митних правил, підвищення ефективності методів боротьби з контрабандою, посилення функції оцінки та управління ризиками як основного засобу контролю за повною сплатою податків, зборів та інших митних платежів.

Організаційними завданнями підвищення ефективності діяльності митних органів є: підвищення рівня культури сплати податків, позиціонування митної служби як відкритого та готового до діалогу з суспільством органу, формування інформаційної бази щодо діяльності державного органу. . розробити та запровадити ефективний механізм надання послуг громадянам та представникам бізнесу, активну співпрацю з митними службами інших держав та міжнародними організаціями, оптимізувати організаційну структуру Держмитслужби, проводити періодичні оцінки ефективності діяльності структурних підрозділів Держмитслужби та ін.

У процесі реформування системи державного управління під час інтеграції України до Європейського співтовариства та світової економіки загалом одним із найважливіших завдань є протидія та подолання корупції. Тому що за таких умов жоден пакет реформ не може бути повністю реалізований. Для реалізації поставлених перед ДПАУ стратегічних цілей і завдань, подолання корупційних схем та службових зловживань ДПАУ, особливо після об'єднання податкової та митної служб в одну, має продемонструвати рішучість у боротьбі з корупцією. та має якісно підвищити ефективність роботи посадових осіб та професійно-етичний рівень, зменшити ймовірність виникнення ризиків, з якими стикаються митні органи, а також взяти на себе відповідальність за укладені міжнародні угоди, оскільки в більшості з них подолання корупції є одним із пріоритетних завдань. З міжнародних норм і завдань випливає, що при виявленні ризиків, які призводять до корупційних зловживань, необхідно класифікувати елементи такого антикорупційного механізму, а саме: лідерство та підтримка;

Нормативна база; проводити перевірки, розслідування; прозорість у своїй діяльності; стратегічна інформаційна взаємодія; інформаційні системи тощо.

Виходячи з вищевикладеного, на нашу думку, найефективнішим елементом є «лідерство та підтримка», оскільки боротьба з корупцією має починатися з найвищого рівня керівництва митних установ, що забезпечить розуміння стратегічних завдань та цілей у боротьбі з корупцією. корупція в усій системі. Усі посадові особи мають розуміти, що виконання своїх функцій вимагає високого рівня відповідальності самих посадових осіб щодо виявлення та боротьби з корупцією. Працівники ДМС мають нести персональну відповідальність за корупційні ризики та повідомляти про них вищестоящих працівників. Для цього, на нашу думку, оптимальним було б створити окремий підрозділ, який би займався питаннями протидії корупції, на кшталт НАБУ, але лише у складі податкової служби. Головною метою такого підрозділу має бути дотримання міжнародних антикорупційних стандартів, тобто збір даних, аналіз ризиків, антикорупційне навчання персоналу, різноманітні тренінги, обмін досвідом тощо.

Однією з важливих передумов високого державного управління є баланс між інтересами держави та інтересами громадян у досягненні справедливості. Курс реформ, яким Україна дотримується протягом останніх років, передбачає перетворення державних інституцій із контролюючих на сервісні, тобто митна служба має зосередитись на наданні адміністративних послуг громадянам та бізнесу.

Тому, варто виділити кілька напрямів для росту нових працівників:

- встановлення нових вимог до етичної поведінки працівників;
- забезпечення зростання професійного рівня працівників через високий рівень професійної підготовки та вміння працювати з людьми;
- усунення дублювання повноважень посадових осіб та збільшення відповідальності за свої дії або бездіяльність;
- вдосконалення механізму конкурсного відбору на вакантні місця;
- публічність та відкритість діяльності посадових осіб.

Ще однією невирішеною проблемою є професійна етика, яка є одним із аспектів професійної культури, тобто під час митних процедур посадова особа має виробити набір принципів, норм та власних цінностей у спілкуванні та поведінці в різних ситуаціях. митних формальностей. Державна служба в деяких штатах - це особливий вид діяльності, який має чітко визначені правила та положення, і службовці повинні підкорятися певним чітко визначеним правилам. У ряді країн прийняті спеціальні закони, які виступають своєрідними етичними кодексами, зокрема у Великій Британії, США, Німеччині та Франції. Тому оптимальним було б прийняти подібний закон і в нашій країні, кодифікувавши всі правила етикету в органах виконавчої влади.

При виконанні своїх повноважень, посадові особи можуть зіткнутися з рядом морально-етичних проблем у певних ситуаціях, коли важко переступити через ці проблеми і співробітник мимовільно порушує закон. Проте, якщо стандарти етикету знаходяться на високому рівні, то посадовим особам простіше вирішувати ці дилеми та протистояти спокусі до вчинення правопорушення. Отже, встановлення та дотримання високого рівня стандартів професійної етики в митних інституціях є провідним завданням при проведенні реформування.

Одним з факторів підвищення ефективності митного контролю є запровадження сучасного програмного забезпечення, яке сприяє спрощенню процедур, зменшенню витрат часу для проведення митного оформлення товарів та зменшує корупційні ризики.

Класичні методи перевірки будь-якого вантажу, який прибуває на митний кордон, стає бар'єром для здійснення торгівлі. Управління ризиками пропонує вирішення даної проблеми, що дає можливість митним адміністраціям знайти баланс між своїми контролюючими функціями та функцією сприяння торгівлі через вибіркочну перевірку комерційних вантажів на науковій основі, що доповнюється пост-митним контролем. У цьому контексті гарним доповненням є перспектива реалізації ідеї вдосконалення управління ризиками на базі ефективного освоєння програми «електронна митниця», що дозволить

заздалегідь прийняти електронний варіант документів і до прибуття вантажу на митницю вже митний орган буде мати не тільки інформацію про вантаж, а саме головне – вже буде прийнятий порядок дій інспектора щодо контролю та оформлення даного вантажу. Впровадження управління ризиками включає не тільки зміни в культурі праці, а й організаційні зміни, зокрема: створення підрозділів, що займатимуться питаннями оперативного збору даних, управління ризиками, питаннями дотримання законодавства. Це також тягне за собою зміни в залученні ресурсів і сприйнятті персоналу. Лідерство керівництва та їх підтримка є важливим моментом у процесі змін.

Однак, перспективи розвитку зовнішньоторговельної політики для України є. Основними спрямуваннями для підвищення ефективності проведення експортно-імпортних операцій України мають бути:

- забезпечення страхування та кредитування експорту за участю держави;
- розробка нової виняткової продукції з високим рівнем виконання;
- проведення курсів англійської мови та інших іноземних мов для працівників;
- залучення експертів та проведення спільних майстер-класів та заходів щодо стимулювання експорту;
- формулювання експортної стратегії на національному рівні;
- створення потужного експортного сектору;
- залучення іноземних інвестицій шляхом створення спільного підприємства з іноземним капіталом;
- покращення товарної структури імпорту;
- ведення гнучкої податкової, цінової, депозитної, кредитної, фінансової і валютної політики, яка б стимулювала здійснення експортно-імпортних операцій;
- забезпечення сприяння заходів щодо інтеграції національної економіки до європейських та світових об'єднань.

Отже, враховуючи сучасні тенденції розвитку світової економіки та умови функціонування митної системи України, стратегічними пріоритетами консультативної діяльності митних органів, в тому числі в контексті мінімізації митних правопорушень, повинні стати такі:

- модернізація засобів і методів митного контролю, наближення стандартів роботи митної системи України до європейських;
- поряд із проведенням навчальних програм з ознайомлення суб'єктів ЗЕД з митним законодавством, принципами роботи митних органів необхідно активно реалізовувати механізм надання безкоштовних консультативних послуг аудиторами та консультантами з питань митної справи згідно з європейськими стандартами;
- освоєння й удосконалення інформаційних технологій, які сприятимуть оперативній взаємодії між відповідними контролюючими та правоохоронними органами всередині держави і співпраці між митними органами України та відповідними органами інших держав;
- створення максимально сприятливого середовища з можливістю отримання якісних консультацій для учасників зовнішньоекономічної діяльності з метою активізації здійснення ними експортно-імпортних операцій, а також реалізації транзитного потенціалу України;
- розвиток індивідуального підходу до консультування фізичними та юридичними особами одночасно з органами фіскальної служби, перенесення їм повноважень від аудиторів задля комплекснішого та ґрунтовнішого виконання покладених функцій та обов'язків;
- створення легкодоступного електронного блогу на сайтах митних органів з метою надання допомоги суб'єктам оподаткування та громадянам в отриманні правильної інформації з питань податків та митного оподаткування;
- зобов'язання осіб, які надають податкові та митні консультації, нести відповідальність за правомірне роз'яснення фіскального законодавства разом з платником податку чи суб'єктом господарювання.

Отже, посиливши всі існуючі перешкоди та посиливши заходи щодо підвищення ефективності служби, митні установи зможуть перетворитися з контролюючого органу на орган у сфері надання адміністративних послуг, пов'язаних із забезпеченням дотримання прав і свобод громадян та їх захистом . Адже саме в цьому напрямку працювали країни Європейського Союзу, до якого наша держава обрала вектор руху.

Висновки до розділу 3

Митна система України, яка була створена після проголошення незалежності України 26 років тому, була націлена для здійснення функцій, що пов'язані із вимушеним дотриманням суб'єктами ЗЕД норм та правил переміщення товарів через митний кордон України. В процесі проведення економічних реформ і постійного розвитку світової економіки, діяльність управлінських органів, що орієнтовані лише на виконання лише примусових заходів визнається недоцільною, тобто вважається невідповідною вимогам часу та не задовольняє потреби громадян.

У сучасній діяльності митних установ посилюється роль міжнародних організацій, що зумовлено тим, що Україна є повноправним членом Світової організації торгівлі та Всесвітньої митної організації. Вступ до нових міжнародних митних організацій та покращення існуючих зв'язків дозволить вирішити всі існуючі проблеми, що постають перед Україною, а також оптимізувати національне митне законодавство, привести його у відповідність до міжнародних стандартів.

Україна, будучи інтегрованою в міжнародні організації, перебуває під впливом світових тенденцій щодо зростання обсягів торгівлі; впровадження принципів вибірковості митного контролю; усунення торгових бар'єрів; підвищення ролі митних установ у сфері протидії різним злочинам; посилити контроль за імпортом для захисту здоров'я населення та захисту навколишнього середовища; вдосконалення інформаційного забезпечення за рахунок

використання сучасних інформаційних систем і обладнання та єдиних стандартів обміну інформацією. Щоб не відставати від світових тенденцій, необхідно належне фінансування митних установ, навчання посадових осіб, вдосконалення процедур митного оформлення та контролю тощо.

На сьогоднішній день поява нових інформаційних технологій та тенденції на світовому ринку суттєво вплинули на роботу митних установ у більшості розвинутих країн, перетворивши органи виконавчої влади з контролюючих на обслуговуючі, тобто такі, що надають адміністративні та інформаційні послуги Населення. . Переосмислення поглядів на роботу митних установ зробило модернізацію митних систем необхідною умовою подальшого існування ефективної митної системи.

Для підвищення ефективності діяльності митних органів необхідно підвищити рівень культури сплати податків, позиціонувати ДМС як відкритий та готовий до діалогу з суспільством орган, сформувати інформаційну базу щодо діяльності державного органу. , розробити та запровадити ефективний механізм надання послуг громадянам та представникам бізнесу, здійснювати активну співпрацю з митними службами інших держав та міжнародними організаціями, оптимізувати організаційну структуру Держмитслужби, проводити регулярні оцінки ефективності діяльності структурних підрозділів Держмитслужби, удосконалювати професійну етику працівників, впровадження сучасного програмного забезпечення, боротьба та подолання корупції тощо.

ВИСНОВКИ

Формуючи та реалізуючи митну політику держави, митні органи проводять різноманітну діяльність, яка має певні особливості. Діяльність митних органів – державно-владна діяльність, що спрямована на реалізацію функцій держави у сфері митно-правового регулювання суспільних відносин.

Характерними рисами для митних інституцій є наступні:

- спільна мета діяльності – ведення єдиної митної політики;
- спільні завдання – ефективного використання наявних засобів та інструментів митного оформлення та контролю для забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, а також захисту національного виробника та ринку;
- спільні функції – участь у формуванні та здійсненні митної політики, стягнення мита та інших митних платежів, забезпечення дотримання законів з питань митного регулювання, захист економічних інтересів держави, боротьба з контрабандою.

Основною метою діяльності митних інституцій, як і будь-яких інших органів виконавчої влади – задоволення усіх суспільно значущих потреб громадськості за допомогою забезпечення пріоритету прав та законних інтересів громадян.

Функції митних інституцій є наслідком поділу їхньої діяльності на певні напрямки. Усі функції які виконують митні інституції, залежно від характеру та змісту, можна поділити на загальні і специфічні. Загальні функції відображають владно-організуючу сутність керування та є віддзеркаленням загальної мети діяльності митного органу. До загальних функцій можна віднести: прогнозування, планування, організацію, керування, регулювання, контроль, координацію, облік і інформування. До специфічних функцій відносяться ті, які відображають особливий зміст окремих категорій, що обумовлені специфікою відносин у сфері митної діяльності.

Формою діяльності митних інституцій можна вважати об'єктивно відображену, різну за структурою діяльність митних інституцій щодо ефективної та найбільш раціональної реалізації поставлених перед ними завдань та функцій.

На сьогодні в Україні існують такі проблеми зовнішньої торгівлі: зростання від'ємного сальдо зовнішньоторговельного балансу; низький рівень диверсифікації товарного експорту; не вигідна спеціалізація держави на світовому ринку; відсутність сертифікації і невідповідність деяких груп товарів (м'яса, сирів, кисло-молочних продуктів тощо) національного виробника до міжнародних стандартів.

Митна система України, яка була створена після проголошення незалежності України 26 років тому, була націлена для здійснення функцій, що пов'язані із вимушеним дотриманням суб'єктами ЗЕД норм та правил переміщення товарів через митний кордон України. В процесі проведення економічних реформ і постійного розвитку світової економіки, діяльність управлінських органів, що орієнтовані лише на виконання лише примусових заходів визнається недоцільною, тобто вважається невідповідною вимогам часу та не задовольняє потреби громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Митна справа : підручник [для студ. вищ. навч. закл., які навч. за освіт.-проф. програмою бакалавра з напр. підгот. "Фінанси і кредит"] : до 50-річчя ТНЕУ / А.І. Крисоватий, С.Д. Герчаківський, О.Б. Демянюк та ін. — Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2014. — 540 с.
2. Митний кодекс України : практичні аспекти : навч.-метод. посіб. / редкол. : А. Д. Войцешук, І. О. Іващук, А. І. Крисоватий [та ін.]. — Тернопіль : ТНЕУ, 2016. — 516 с.
3. Митні режими як засіб регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності / І.А. Гуцул // Наука молода. — Тернопіль : ТНЕУ, 2014. — Вип. 21. — С. 111-119.
4. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності/ І.А. Гуцул // Митна справа : підручник [для студ. вищ. навч. закл., які навч. за освіт.-проф. програмою бакалавра з напр. підгот. "Фінанси і кредит"] : до 50-річчя ТНЕУ / А.І. Крисоватий, С.Д. Герчаківський, О.Б. Демянюк та ін. — Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2014. — С. 77-100.
5. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності : фіскальні ефекти та регулюючий потенціал: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Інна Гуцул. — Тернопіль : ТНЕУ, 2015. — 207 с.
6. Податкове стимулювання інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізації / Інна Гуцул // Світ фінансів [Текст] : Науковий журнал ТНЕУ. — С. 150-155.
7. Світ фінансів: Науковий журнал ТНЕУ. — Тернопіль : "Економічна думка" ТНЕУ, 2004/2005/2006/2007/2008/2009/2010/2011/2012.
8. Сучасна парадигма фіскальної політики України в умовах формування суспільства сталого розвитку: монографія / за наук. ред. А. І. Крисоватого. — Тернопіль : ТНЕУ, 2015. — 460 с.

9. Теоретичні засади зовнішньоекономічної діяльності / І.А. Гуцул // Інноваційна економіка. — Тернопіль : Тернопільський інститут агропромислового виробництва, 2012. — № 9. — С. 67-71.
10. Фіскальна ефективність ПДВ із ввезених на митну територію України товарів / Андрій Крисоватий, Інна Гуцул // Економіст. — К. : Коваленка Ю.С., 2015. — № 5. — С. 7-9.
11. Фіскальний простір сталого соціально-економічного розвитку держави : монографія / за ред. А. І. Крисоватого. — Тернопіль : ТНЕУ, 2016. — 332 с.
12. Modern determinants of fiscal policy : local and international dimension : monograph / edited by A. Krysovaty, A. Gospodarowicz. — Wroclaw : [б. в.], 2016. — 282 p.
13. Митна політика зарубіжних країн. Навчальний посібник / І.А. Гуцул. — Тернопіль: ТНЕУ, 2018. — 198 с.
14. Гуцул Інна. Методичні вказівки з вивчення дисципліни «Митна політика зарубіжних країн» для студентів спеціальності 072 «фінанси, банківська справа та страхування». — Тернопіль: ТНЕУ, 2018. — 18 с.
15. Митний кодекс України: практичні аспекти/ заг. редакція, Р.М. Насірова – Хмельницький: ФОП Крисюк, 2015. — 852 с.
16. International Scientific and Practical Conference Modern determination of the fiscal policy: local and international dimension. September 10, 2019 Ternopil, Ukraine. P. 109-111.
17. Антошкіна Л. І. Проблеми вдосконалення договірних відносин у зовнішньоекономічній діяльності [Електронний ресурс] / Л. І. Антошкіна, Т. І. Беседіна // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу . — 2013. — № 4. — С. 10–16. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/vbumb_2013_4_3.pdf
18. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти : монографія / І. Г. Бережнюк. — Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. — 543 с.

19. Беседін В. Ф. Планування в ринковій економіці [Електронний ресурс] / В. Ф. Беседін // Формування ринкових відносин в Україні . – 2012. – № 5. – С. 17–21. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/frvu_2012_5_5.pdf
20. Географічна структура експорту-імпорту товарів і послуг (1996–2013 рр.) / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – К. : Держстат України, 1998–2014. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
21. Гребельник О. П. Митна справа : підручник. – 3-тє вид. перероб. та доп. / О. П. Гребельник. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.
22. Губенко В. І. Механізм зовнішньоекономічної діяльності агропромислового комплексу: лібералізація і протекціонізм : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.07.02 «Економіка сільського господарства і АПК» / Губенко Василь Іванович ; Миколаївський держ. аграрний ун-т. – Миколаїв, 2004. – 36 с.
23. Дубиніна А. А. Митна справа : підручник / А. А. Дубиніна, С. В. Сорокіна, О. І. Зельніченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 320 с.
24. Дятлова В. В. Ефективність механізмів трансформації системи організаційно-технічного регулювання економіки: методичний підхід до оцінки [Електронний ресурс] / В. В. Дятлова // Mechanism of Economic Regulation . – 2013. – № 1. – С. 70–77. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/Mre_2013_1_9.pdf
25. Дятлова В. В. Лідерство країн у світовій і регіональній торгівлі на засадах активної участі у розвитку стандартизації [Електронний ресурс] / В. В. Дятлова // Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво. – 2013. – № 2. – С. 50–54. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/drep_2013_2_12.pdf
26. Єгоров О. Б. Митна економіка (Україна – СОТ – ЄС) : посібник / Єгоров О. Б. – Одеса : Професіонал, 2005. – 81 с.
27. Ємельянов О. С. Залучення іноземних інвестицій в Україну в процесі приватизації [Електронний ресурс] / О. С. Ємельянов, Є. Р. Бершеда, О. Ю. Рудченко, М. М. Шкільняк // Формування ринкових відносин в Україні : збірник наукових праць. – 2012. – № 1 (128). – С. 69–74. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/frvu_2012_1_18.pdf

28. Жигир И. СНГ–2013 : перспективы стального потребления в Закавказье и Средней Азии Ч. 2 [Электронный ресурс] / И. Жигир– Режим доступа : <http://www.uaprom.info/article/5535-sng-2013-perspektivy-stalnogo-potreblenija-v-zakavkaze-i-srednej-azii-ch--1.html>
29. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник : посібник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.
30. Зотов Г. М. Нетарифные барьеры за рубежом и возможности их преодоления / Г. М. Зотов, А. С. Иванов, Л. В. Сабельников. – М. : НИУПО «НИКИ», 1992. – 115 с.
31. Идрисова В. В. Теоретические вопросы применения нетарифных мер регулирования во внешней торговле : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 «Экономическая теория» / Идрисова Виттория Викторовна ; Ин–т экон. политики им. Е. Т. Гайдара. – Москва, 2011. – 21 с.
32. Інформація щодо стану використання експортно-імпортних квот у 2010 р., визначених відповідними рішеннями Уряду та міжнародними угодами станом на 01.05.2010 р. / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Державна підтримка українського експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/torg_obm/ukr/4178.html
33. Іщенко Ю. В. Митне право України : навч. посіб. / Ю. В. Іщенко, В. П. Чабан, В. М. Дорогих [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.
34. Кабмин ввел квоты на импорт коксующегося угля [Электронный ресурс] / УкрРудПром. – Режим доступа : <http://www.ukrrudprom.ua/news.html>
35. Карро Д. Международное экономическое право : учебник / Д. Карро, П. Жюйар ; пер. с франц. В. П. Серебренникова, В. М. Шумилова. – Москва, 2002. – 608 с.
36. Кіян О. В. Методи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / О. В. Кіян // Митна справа. – Одеса, 2007. – № 2. – С. 13–16.
37. Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / за заг. ред. Г. Друзенка ; пер. з англ. Г Друзенка та С. Друзенко. – К. : «К.І.С.», 2010. – 536 с.

38. Корнева Т. В. Необхідність визначення понять заходів тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні товарів через митний кордон України / Т. В. Корнева // Митна справа. – 2005. – № 1. – С. 96–100.
39. Краснікова Н. О. Концептуалізація впливу інструментів регулювання зовнішньоторговельної політики на економічну безпеку України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Краснікова Наталія Олександрівна ; Дніпропетровський нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ, 2012. – 20 с.
40. Кругман П. Основы экономики : учебник / П. Кругман, Р. Веллс, М. Олни ; пер. с англ. А. Смольского. – СПб. : Питер, 2011. – 876 с.
41. Крупка І. Порівняльний аналіз основних інструментів зовнішньоторговельної політики в умовах глобалізації / І. Крупка // Формування ринкової економіки. – Львів, 2009. – Вип. 19. – С. 335–351.
42. Литвин О. Є. Формування експортної політики України на світовому ринку зернових : дис. ... канд. екон. наук : 08.05.01 / Литвин Олена Євгенівна ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 213 с.
43. Ліпич Л. Г. Оптимізація зовнішньоекономічної діяльності підприємства з врахуванням нетарифного регулювання [Електронний ресурс] / Л. Г. Ліпич, К. М. Кутикіна // Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. – 2013. – Вип. 10. – С. 127–141. – Режим доступу : http://www.nbuu.gov.ua/j-pdf/ecnem_2013_10_16.pdf
44. Мальський О. М. Міжнародне торговельне право : навч. посіб. / О. М. Мальський, А. М. Ягольник. – К. : Знання, 2005. – 595 с.
45. Масло сливочное. Технические условия : ГОСТ Р 52969–2008 [Электронный ресурс]: Вступил в силу 13.10.2008 г. – Москва : Национальный стандарт России, 2008. – 26 с.. – Режим доступа : <http://www.vsegost.com/Catalog/47/47906.shtml>
46. Матвиенко Г. В. Нетарифные меры и режимные льготы в таможенном праве / Г. В. Матвиенко // Таможенное дело. – М. : Юрист, 2008. – № 3. – С. 24–28.
47. Мельник Т. Нетарифне регулювання у країнах ЄС [Електронний ресурс] / Т. Мельник, К. Пугачевська // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2014. – № 2. – С. 15–28.

48. Metallurgam razdali kvoty na import uglya [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.forbes.ua/business/1352490-metallurgam-razdali-kvoty-na-import-uglya>
49. Металлурги закончили год с многомиллиардными убытками [Электронный ресурс] // Lb.ua избранное для всех. – Режим доступа : http://www.economics.lb.ua/trades/2013/02/18/189755_metallurgi_zakonchili_god.html
50. Митне право України : навч. посібник / за заг. ред. В. В. Ченцова та Д. В. Приймаценка. – 2-ге вид. – К. : Істина, 2008. – 328 с.
51. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (зі змінами, редакція від 12.08.2014 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48. – Ст. 552. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
52. Митні кодекси зарубіжних країн : станом на 07.08.2014 р. : (відповідає офіц. текстові, зі змістом) // Комітет Верховної Ради України з питань податкової та митної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kompmp.rada.gov.ua/kompmp/control/uk/publish/category;jsessionid=6980E7A394C083E9041F1F0A3ABB3827?cat_id=46421
53. Московська Н. Технічне регулювання як світовий рушій товару. Або – навпаки [Електронний ресурс] / Н. Московська // Віче. – 2010. – № 15. – С. 55–57. – Режим доступу : <http://www.viche.info/archive/2010/15>
54. Налоговый кодекс Грузии [Электронный ресурс] : Закон Грузии от 17.09.2010 г. № 3591-Пс // Законодательный Вестник Грузии. – 2010. – № 54. – Ст. 160 (С изм. от 21.03.2014 г.). – Режим доступа : <http://www.refworld.org.ru/docid/548f00b54.html>
55. Нормативно-правовая база в части нетарифного регулирования [Электронный ресурс] // Евразийская экономическая комиссия. – Москва : ЕЭК, 2014. – Режим доступа : <http://www.tsouz.ru/db/entr/bdnr/Pages/default.aspx>
56. Олейнікова С. С. Державне регулювання систем стандартизації та сертифікації в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 «Механізми державного управління» / Олейнікова Світлана Сергіївна ; Донецький державний ун-т упр. – Донецьк, 2008. – 20 с.

57. Осипчук М. Д. Тенденції та особливості нетарифного регулювання міжнародної торгівлі в сучасних умовах [Електронний ресурс] / М. Д. Осипчук // Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка». – 2013. – Т. 18, Вип. 3 (3). – С. 8–11. – Режим доступу : [http://www.nbuu.gov.ua/j-pdf/Vonu_econ_2013_18_3\(3\)_3.pdf](http://www.nbuu.gov.ua/j-pdf/Vonu_econ_2013_18_3(3)_3.pdf)
58. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період) / Національний банк України [Електронний ресурс]. – К. : НБУ, 2014. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
59. Пашко П. В. Організаційно-економічний механізм забезпечення митної безпеки України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / Пашко Павло Володимирович ; Ін-т регіон. дослідж. НАН України. – Л., 2009. – 39 с.
60. Петрова Г. Є. Вплив тарифного і нетарифного регулювання на конкурентоспроможність товару : дис. ... канд. екон. наук : 08.05.01 / Петрова Ганна Євгенівна ; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України. – К., 2004. – 216 с.
61. Пісьмаченко Л. М. Нетарифне регулювання як інструмент економічної політики держави у зовнішньоторговельних відносинах / Л. М. Пісьмаченко // Економіка та держава. – 2007. – № 9. – С. 60–64.
62. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами, редакція від 14.08.2014 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112. – Режим доступу : <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
63. Про акредитацію органів з оцінки відповідності [Електронний ресурс] : Закон України від 17.05.2001 р. № 2407–III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 32. – Ст. 170 (із змінами, редакція від 16.10.2012 р.). – Режим доступу : <http://www.zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2407-14>
64. Про Державний бюджет України на 2004 р. [Електронний ресурс] : Закон України від 27.11.2003 р. № 1344-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 17–18. – Ст. 250 (із змінами, редакція від 12.01.2005 р.). – Режим доступу : <http://www.zakon.nau.ua/doc/?code=1344-15>

65. Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013–2014 рр. [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.2013 р. № 187 // Офіційний Вісник України. – 2013. – № 24. – Ст. 807 (із змінами, редакція від 04.12.2013 р.). – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-%D0%BF>
66. Про затвердження Порядку розподілу тарифної квоти на ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.2008 р. № 1002 // Офіційний Вісник України. – 2008. – № 89. – Ст. 2976 (із змінами, редакція від 28.02.2011 р.). – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1002-2008-%D0%BF>
67. Про затвердження Робочої програми розроблення технічних регламентів на період до 2020 р. [Електронний ресурс] : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 14.12.2010 р. № 567 (із змінами, редакція від 19.08.2013 р.). – Режим доступу : http://www.leonorm.com/p/NL_DOC/UA/201001/Nak_567.htm
68. Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 13.07.2005 р. № 1105/2005 // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 141. – Режим доступу : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105/2005>
69. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1991. – № 29. – Ст. 377 (із змінами, редакція від 19.04.2014 р.). – Режим доступу : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12/ed20140419>
70. Про підтвердження відповідності [Електронний ресурс] : Закон України від 17.05.2001 р. № 2406–ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 32. – Ст. 169 (із змінами, редакція від 16.10.2012 р.). – Режим доступу : <http://www.zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2406-14>
71. Про порядок ліцензування імпорту товарів в Україну, які є об'єктом застосування спеціальних заходів [Електронний ресурс] : наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 01.08.2002 р. № 232 //

Офіційний Вісник України. – 2002. – № 35. – Ст. 1667 (із змінами, редакція від 07.11.2011 р.). – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0685-02>

72. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності [Електронний ресурс] : Закон України від 01.12.2005 р. № 3164-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 12. – Ст. 101 (із змінами, редакція від 02.10.2012 р.). – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3164-15/ed20121104>

73. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки [Електронний ресурс] : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Г. О. Пухтаєвич. – К. : КНЕУ, 2003. – 148 с. – Режим доступу : <http://www.library.if.ua/book/62/4496.html>

74. Радзівська С. О. Вплив регіональної інтеграції на конкурентоспроможність економіки України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 « Світове господарство і міжнародні економічні відносини » / Радзівська Світлана Олександрівна ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2010. – 21 с.